

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

**Kotoutumisen yhdyspinnat:
Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan
tulleiden lasten ja nuorten tuki ja
KOTO24-uudistus**

6.11.2024 klo 9.30–11.30

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Kotoutumisen yhdyspinnat

6.11.2024 klo:9.30-11.30

- 9.30 Avaussanat: **Maija Lehtimaa**, maahanmuutto- ja kotoutumisasiantuntija, Kuntaliitto
- 9.40 Kotoutumislain muutokset vuonna 2025, **Anna Bruun**, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö ja **Henna Leppämäki**, erityisasiantuntija, sosiaali- ja terveysministeriö
- 10.10 Ely-keskusten rooli vuonna 2025, **Marjo Anttila**, maahanmuuttopäällikkö, Pirkanmaan Ely-keskus
- 10.25 Perheryhmäkotien ohjauksen ja valvonnan kehittämishankkeen puheenvuoro, **Salla Korhonen**, projektiasiantuntija, Perheryhmäkotien ohjauksen ja valvonnan kehittämishanke, Pirkanmaan Ely-keskus
- 10.35 Alueiden ja kuntien hyvät käytänteet: kunnan, hyvinvointialueen ja perheryhmäkodin yhteistyö, **Maarit Heikkilä**, kotoutumiskoordinaattori ja **Jassin Rezai**, kotoutumisohjaaja, Jyväskylän kaupungin kotoutumispalvelut ja **Päivi Koivu**, sosiaalityöntekijä, Keski-Suomen hyvinvointialue
- 11.05 Kielellisten oikeuksien huomioiminen, **Aila Puustinen-Korhonen**, erityisasiantuntija, Hyvil
- 11.20 Tilaisuuden päätössanat

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Avaussanat

Maija Lehtimaa
maahanmuutto- ja
kotoutumisasiantuntija,
Kuntaliitto

Uusi kotoutumislaki tulee voimaan 56 päivän päästä

- **KOTO24- uudistus** tuo mukanaan muutoksia, jotka vaikuttavat myös alaikäisenä ilman huoltajaa tulleisiin lapsiin ja nuoriin

- Myös tämän vuoden aikana on jo tullut voimaan muutoksia, jotka koskevat alaikäisenä ilman huoltajaa tulleita:

- Alaikäisinä ilman huoltajaa Suomeen tulleiden nuorten aikuistumisen tuen ikäraja laskettiin 1.7.2024 alkaen 23 vuoteen vastaamaan lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa, joka lyheni 25 vuodesta 23 vuoteen 1.1.2024 alkaen

- Kotoutumislakiin esitetään vielä muutoksia, joilla on vaikutusta kunnan ja hyvinvointialueen väliseen yhteistyöhön:

Kotoutumislakiin esitetään kumottavaksi esim.:

- 15 §: Monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi
- 17§: Monialainen kotoutumissuunnitelma

Kotoutumisen edistäminen on monialaista

Onnistunut kotoutumisen edistäminen vaatii johdonmukaista yhteistyötä useiden toimijoiden välillä.

Toimivat yhteistyökäytännöt kunnan ja hyvinvointialueen välillä ovat keskeisiä mahdollisista lainsäädännön muutoksista huolimatta.

Toimivien yhdyspintojen avulla varmistetaan kotoutujan palvelujen saanti niin, että hallinnonrajat eivät hidasta tai vaikeuta kotoutumisen edistymistä.

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleet lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuva ryhmä

- **Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden määrä on ollut Suomessa viimeiset pari vuotta keskimääräistä korkeammalla tasolla**
- **Kotoutumislain uudistuksen tavoitteena on tehdä kotoutumisesta entistä tehokkaampaa ja vaikuttavampaa.**
 - On tärkeää, että uudistus vastaa myös alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten tarpeisiin ja että jatkossakin kotoutumispalvelut mukautuvat heidän elämäntilanteisiinsa
- **Eryteisesti alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleet lasten ja nuorten kohdalla kotoutumisen onnistumiseksi tarvitaan laajaa yhteistyötä eri toimijoiden kesken.**
 - Esimerkiksi koulut, varhaiskasvatus, sosiaali- ja terveystalvelut, perheryhmäkodit, nuorisotyö ja järjestöt ovat keskeisiä yhdyspintoja.
 - Eryteisesti nuorten kohdalla korostuu tarve, että kaikki nämä sektorit toimivat sujuvasti yhteen, jotta palvelut ovat helposti saavutettavissa ja oikea-aikaisia.

Kuntaliitto ja Hyvil ovat julkaisseet lainsäädäntöön perustuvan koonnin kunnan ja hyvinvointialueen rooleista ja tehtävistä kotoutumisen yhdyspinnoilla

**Kotoutumisen edistäminen
ja siihen liittyvät tehtävät ja
suunnitelmat**

HYVIL 05/2023

**Ilman huoltajaa tullut
alaikäinen**

HYVIL 05/2023

Kohderyhmät

HYVIL 05/2023

Kustannusten korvaaminen

HYVIL 05/2023

Ilman huoltajaa tulleen tuki

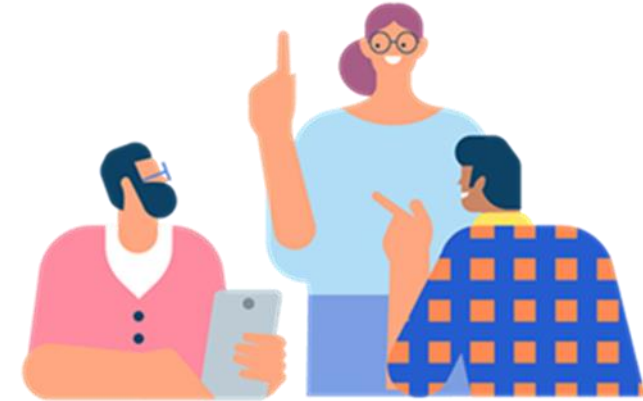
Kunta

- Lapselle tai nuorelle on järjestettävä tukea yksilöllisen tarpeen mukaisesti osana kunnan vastuulla olevia palveluita.
- Kunnan ja hyvinvointialueen on yhteensovitettava lapselle tai nuorelle järjestämänsä palvelut.
- Lue lisää: 34 §

Hyvinvointialue

- Lapselle tai nuorelle on järjestettävä tukea yksilöllisen tarpeen mukaisesti sosiaalihuoltolaissa tarkoitetulla tavalla.
- Hyvinvointialueen ja kunnan on yhteensovitettava lapselle tai nuorelle järjestämänsä palvelut.
- Hyvinvointialueen on tehtävä hakemus edustajan määräämisestä.
- Lue lisää: 34 ja 35 §

14

HYVIL KUNTA LIITTO

Perheryhmäkoti

Kunta

- Perheryhmäkodin järjestämiseen tai perustamiseen liittyy vahvasti kunnan järjestämiä palveluja kuten esimerkiksi varhaiskasvatus ja perusopetus.
- Tavoitteena on varmistaa, että perheryhmäkoteja ja muita asuinyksiköitä perustetaan sellaisiin kuntiin, joissa on valmius tukea alaikäisten kotoutumista ja turvata heille asianmukainen koulutus ja muu tuki.
- Lue lisää: 33 § ja sen yksityiskohtaiset perustelut

Hyvinvointialue

- Perheryhmäkodilla tarkoitetaan sosiaalihuollon ympärivuorokautista palveluyksikköä, jossa annetaan lapselle hoiva, huolenpito ja kasvatus.
- Perheryhmäkodin perustamisesta on sovittava ELY-keskuksen kanssa, jos alueen palvelutarve sitä edellyttää.
- Ennen sopimuksen tekemistä on kuultava kuntaa, johon perheryhmäkoti halutaan perustaa.
- Lue lisää: 33 § ja sosiaalihuoltolain 22 a §

8

13

HYVIL KUNTA LIITTO

NTA TO

Kiitos!

Maija Lehtimaa

maija.lehtimaa@kuntaliitto.fi

+358 9 771 2158

www.kuntaliitto.fi

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuki ja KOTO24-uudistus

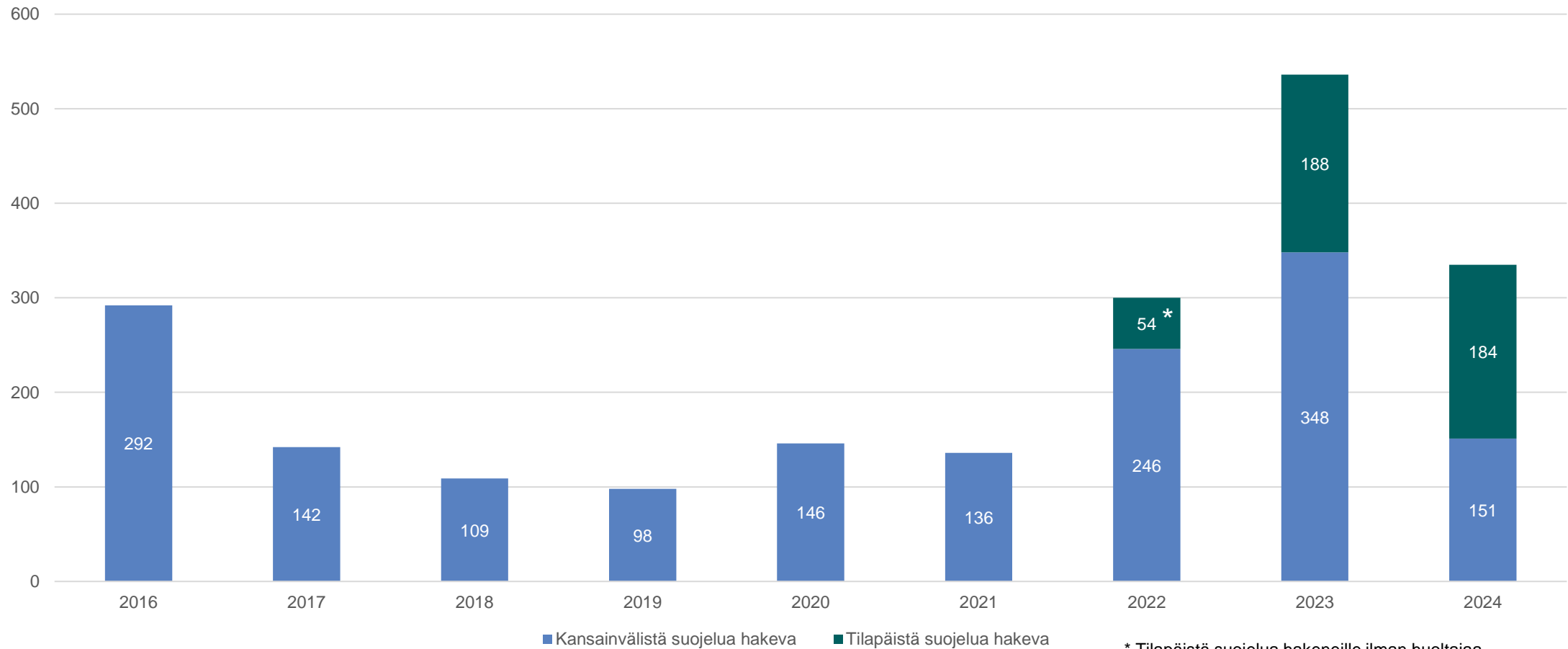
Kotoutumisen yhdyspinnat –foorumi 6.11.2024

Anna Bruun/TEM ja Henna Leppämäki/STM

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

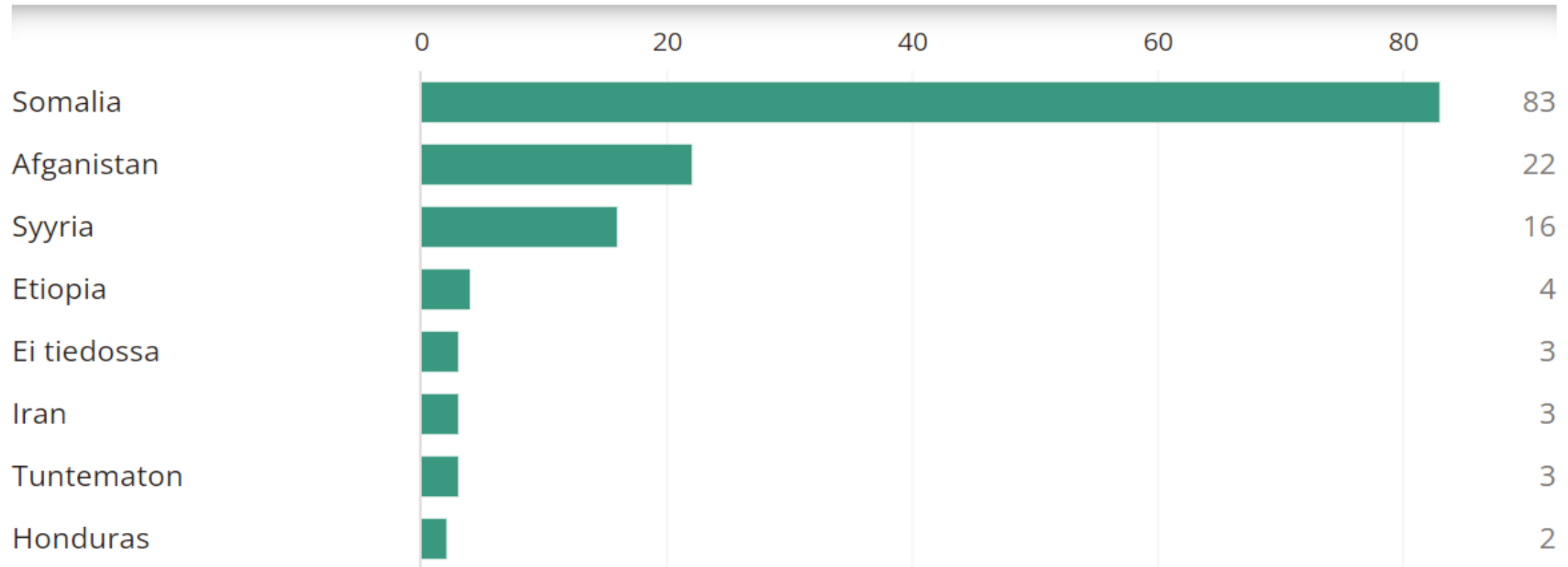
Suomeen ilman huoltajaa saapuneet alaikäiset 2016-10/2024

* Tilapäistä suojelua hakeneille ilman huoltajaa saapuneille luotiin oma käsittelyperuste elokuussa 2022, jonka jälkeen hakemuksia jätettiin 54. Arvio ennen elokuuta 2022 saapuneista on n. 700.

Lähde: Maahanmuuttovirasto

Turvapaikkahakemukset, yksintullut alaikäinen, 2024 (Lähde: Migri.fi). Yhteensä 151

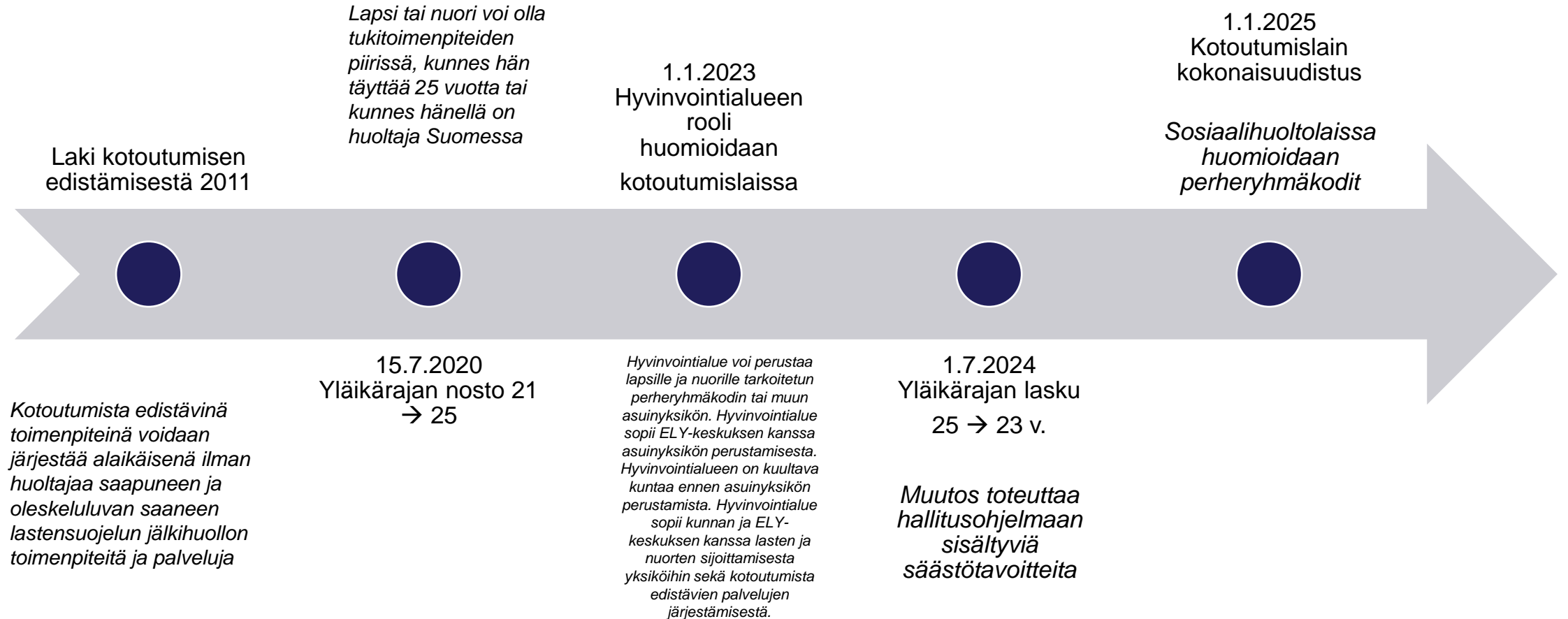
Lisäksi 184 tilapäistä suojelua saavaa

Perheryhmäkodit 10/2024

- Savonlinnan perheryhmäkoti
- Lahden perheryhmäkoti
- Hämeenlinnan perheryhmäkoti
- Kymenlaakson hyvinvointialueen perheryhmäkoti
- Jyväskylän perheryhmäkoti
- Rovaniemen perheryhmäkoti
- Satakielen perheryhmäkoti
- Lammilan perheryhmäkoti
- Einolan perheryhmäkoti
- Karkun perheryhmäkoti
- Vöyrin perheryhmäkoti
- Vaasan tuetun asumisen yksikkö
- Joensuun perheryhmäkoti
- Kuopion perheryhmäkoti
- Oulun perheryhmäkoti
- Oulunsalon perheryhmäkoti
- Kivenlahden perheryhmäkoti
- Hirviportin perheryhmäkoti
- Merisaappaan perheryhmäkoti
- Toivolanmäen perheryhmäkoti
- Lohjan perheryhmäkoti
- Uusiniityntien perheryhmäkoti
- Keravan perheryhmäkoti
- Kuninkaantien perheryhmäkoti
- Turun perheryhmäkoti
- Loimaan perheryhmäkoti

Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten palveluiden lainsäädäntömuutokset

Kotoutumislain kokonaisuudistus 2025

Alaikäisenä ilman huoltajaa olevat

- Soveltamisala laajenee hieman (2 § 6. momentti):
- Ilman huoltajaa Suomeen tulleet
 - kansainvälistä suojelua hakeneet, jotka ovat saaneet oleskeluluvan
 - alaikäisenä pakolaiskiintiössä otetut (vaikka olisivat täyttäneet 18 vuotta ennen Suomeen tuloa)
 - erityisellä humanitaarisella perusteella tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi ulkomaalaislain 93 §:n perusteella otetut
 - tilapäistä suojelua saavat, joilla on kotikunta
 - edellä mainittuihin ryhmiin kuuluvat, joiden huoltaja on poistunut maasta
 - ilman huoltajaa tulleen alaikäisen sisarukset tai alaikäiset lapset
- Kansalaisuuden saaminen ei enää 1.1.2025 lukien pudota henkilöä pois palveluista tai kustannusten korvauksista

Perheryhmäkoteja koskeva lainsäädäntö

2024

Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)

- 4 § Lain soveltaminen lapseen
- 27 § Ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten tuki
- 28 § Perheryhmäkoti ja muu asuinyksikkö
- Kotoutumislaisissa on viittaukset lastensuojelulakiin

Lastensuojelulaki (417/2007)

- 58 § Kasvuolot ja toimitilat
- 59 § Yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrä
- 60 § Henkilöstö

2025

Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023)

- 4 § Lain soveltaminen lapseen
- 33 § Ilman huoltajaa maassa olevan lapsen asumisen järjestäminen
- 34 § Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen ja nuoren tuki

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

- 14 § Tuen tarpeisiin vastaavat sosiaalipalvelut, kohta 8a voimaan 1.1.2025
- 22 a § Perheryhmäkoti, voimaan 1.1.2025
- 46 a § Sosiaalihuollon johtaminen (3 momentti)
- Lainsäädäntö velvoittaa myös kokonaisuudessaan perheryhmäkoteja 1.1.2025 alkaen

Sosiaalihuoltolain muutos osana kotoutumislain kokonaisuudistusta liittää 1.1.2025 lähtien alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden asumisen, hoivan ja huolenpidon järjestämisen osaksi sosiaalihuollon lainsäädäntöä. Näin selkeytyvät myös käytännöt koskien valvontaa, lupakäytäntöjä ja hallintopäätöksiä.

Viranomaisten tehtävät kotoutumislain mukaan

Kunta	Hyvinvointialue	ELY	AVI/Valvira
<ul style="list-style-type: none">• Tekee ELY-keskuksen kanssa sopimuksen kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä (kotoutumislaki 40 §)• sopii hyvinvointialueen ja ELY-keskuksen kanssa yksintulleen ohjaamisesta kuntaan (43 §)• järjestää tukea lapselle tai nuorelle yksilöllisen tarpeen mukaisesti osana kunnan kotoutumista edistäviä palveluita (34 §)• järjestää esim. monikielistä yhteiskuntaorientaatiota (25 §)• laatii osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin (14 §) ja tarvittaessa kotoutumissuunnitelman (16 §)	<ul style="list-style-type: none">• järjestää lapsen hoivan, huolenpidon ja kasvatuksen perheryhmäkodissa, perhehoitona tai muuten sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan (kotoutumislaki 33 §)• sopii ELY-keskuksen kanssa perheryhmäkodin perustamisesta. Kuulee kuntaa, johon perheryhmäkoti halutaan perustaa (33 §),• järjestää tukea lapselle ja nuorelle sosiaalihuoltolaissa tarkoitetulla tavalla (34 §),• tekee sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella päätöksen lapsen asumisen järjestämisestä (kotoutumislaki 33 §),• tekee tarvittaessa hakemuksen edustajan määräämisestä (35 §)	<ul style="list-style-type: none">• Tekee kunnan kanssa sopimuksen kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä (40 §)• sopii hyvinvointialueen kanssa perheryhmäkotien perustamisesta (33 §)• sopii hyvinvointialueen ja kunnan kanssa yksintulleen ohjaamisesta kuntaan (43 §)• laatii päätöksen hyvinvointialueen kustannusten korvaamisesta (69 §)• perheryhmäkotien ohjaus ja valvonta yhdessä hyvinvointialueen, aluehallintoviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ja tarvittaessa Maahanmuuttoviraston kanssa (55 §)• edustajien toiminnan ohjaus ja valvonta (55 §)	<ul style="list-style-type: none">• Aluehallintovirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto ohjaavat ja valvovat perheryhmäkodin toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. (kotoutumislaki 57 §)• Sosiaalihuollon palveluiden valvonnasta säädetään sosiaali- ja terveystieteiden palveluiden järjestämisestä annetun lain 42–49 §:ssä.

50 § Hyvinvointialueen kotoutumista edistävät tehtävät

Hyvinvointialueen vastuulla ovat seuraavat maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen liittyvät tehtävät toimialueellaan:

- 3) alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen tai nuoren asumisen ja tuen järjestämistä koskevat 33 ja 34 §:ssä tarkoitetut tehtävät; ja
- 4) ilman huoltajaa olevan alaikäisen edustajaa koskevat 35 §:ssä tarkoitetut tehtävät.

33 § Ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen asumisen järjestäminen

Hyvinvointialueen on järjestettävä alueellaan olevalle 2 §:n 6 momentissa tarkoitettulle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa, hoiva, huolenpito ja kasvatus sosiaalihuoltolain (1301/2014) 22 a §:ssä tarkoitettussa perheryhmäkodissa, perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitettuna perhehoitona tai muuten tarkoituksenmukaisella tavalla sosiaalihuoltolain 14 §:ssä tarkoitettuna palveluna.

Hyvinvointialueen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:ssä tarkoitetun palvelutarpeen arvioinnin perusteella päätös lapsen asumisen järjestämisestä perheryhmäkodissa, perhehoidossa tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla lapsen yksilöllinen tilanne ja etu huomioon ottaen. Hyvinvointialueen on sovittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa perheryhmäkodin perustamisesta, jos alueen palvelutarve sitä edellyttää.

Hyvinvointialueen on ennen sopimuksen tekemistä kuultava kuntaa, johon perheryhmäkoti halutaan perustaa.

- ✓ **Lapsen asumisen järjestämisvelvoite hyvinvointialueelle**
- ✓ **Velvoite koskee alueella olevia 2 §:n 6 momentissa tarkoitettuja lapsia**
- ✓ **Muutoksen tavoitteena on turvata alaikäisen asuminen sellaisessa asumismuodossa ja paikkakunnalla, jossa hänen tarpeisiinsa voidaan vastata mahdollisimman hyvin.**
 - ✓ **Perheryhmäkoti**
 - ✓ **Perhehoitolain mukainen perhehoito**
 - ✓ **Muu tarkoituksenmukainen sosiaalihuoltolain 14 §:n mukainen palvelu (esim. ShL 21 §:ssä tarkoitettu asumispalvelu, joka mahdollistaa esim. tuetun asumisen)**

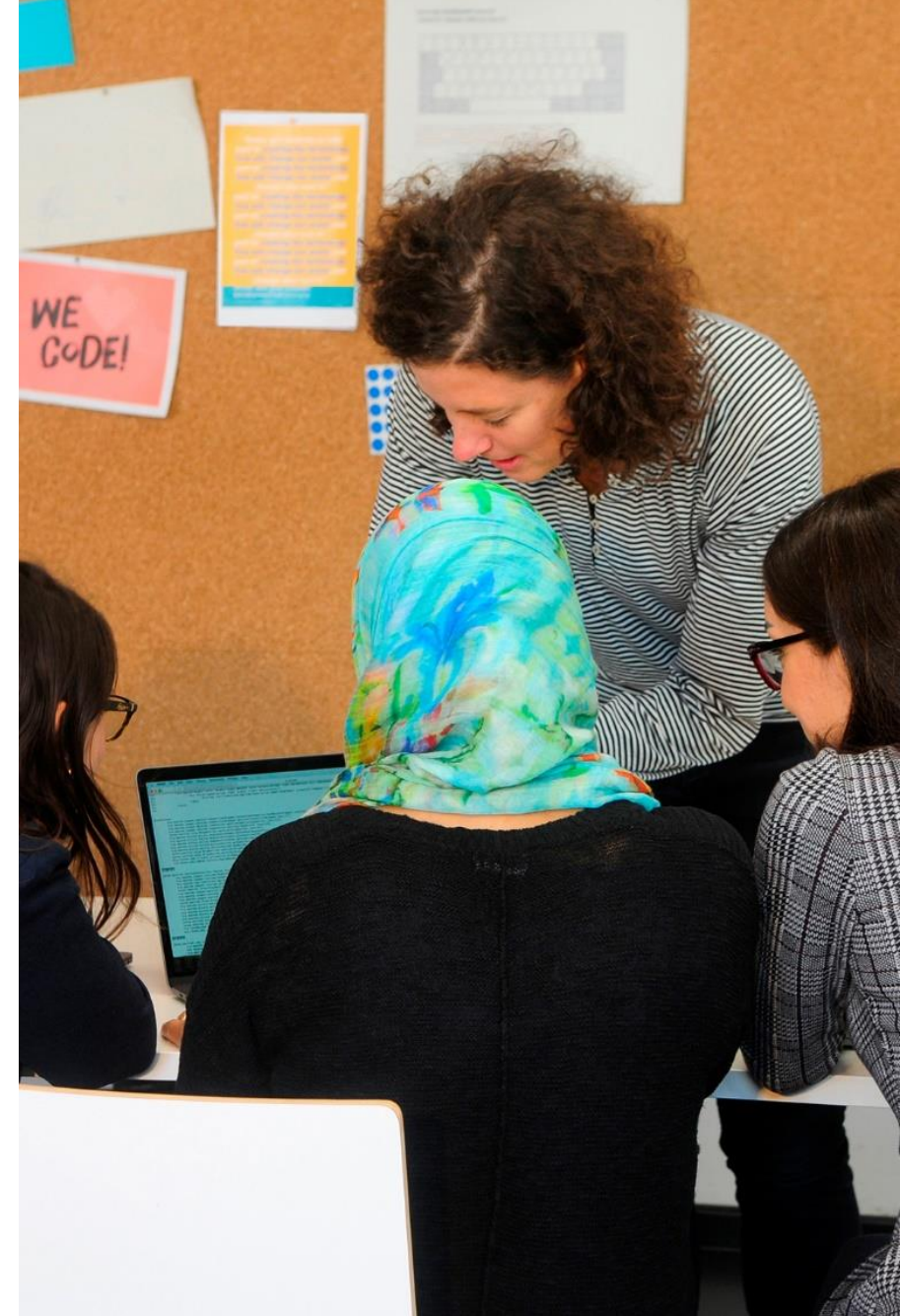
43 § Kuntaan ohjaaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on ohjattava kuntapaikalle:

2) vastaanottokeskuksen esityksestä 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilö, joka on kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettussa **haavoittuvassa asemassa**.

ELY-keskuksen on sovittava kunnan ja hyvinvointialueen kanssa alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen tai nuoren ohjaamisesta kuntapaikalle.

Perustellusta syystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kunta ja hyvinvointialue voivat sopia edellä tarkoitetun lapsen tai nuoren sijoittamisesta perhehoitoon myös vaikka kunnalla ei olisikaan sopimusta kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä.

34 § Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen ja nuoren tuki

Edellä 2 §:n 6 momentissa tarkoitettulle lapselle tai nuorelle on järjestettävä tukea yksilöllisen tarpeen mukaisesti hyvinvointialueen toimesta sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulla tavalla ja kunnan toimesta osana 12 §:ssä tarkoitettuja kunnan vastuulla olevia palveluita. Hyvinvointialueen ja kunnan on yhteensovitettava ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle tai nuorelle järjestämänsä palvelut.

Edellä 2 §:n 6 momentissa tarkoitettulla lapsella tai nuorella on oikeus 1 momentissa tarkoitettuun tukeen, kunnes hän täyttää 25 vuotta.

- ✓ **Tukea tulee tarjota yksilöllisen tarpeen mukaisesti**
 - Hyvinvointialueen on järjestettävä sosiaalihuoltolain mukaisesti
 - Kunnan on järjestettävä kotoutumispalveluita
 - Hyvinvointialueen ja kunnan tulee yhteensovittaa palvelunsa
- ✓ **18–23-vuotiaille nuorille tarjottu tuki**
 - Lapsella ja nuorella on oikeus tukeen, kunnes hän täyttää 23
 - sisällöltään saman tyyppistä aikuistumista tukevaa toimintaa kuin lastensuojelun jälkihuolto
 - Tuen tarkoituksena on auttaa aikuistuvaa nuorta saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäisen elämän aloittamiselle.
 - Tuki voidaan toteuttaa viranomaisen omana toimintana tai ostettuna palveluntuottajilta.

35 § Edustajan määrääminen

Edellä 2 §:n 6 momentissa tarkoitettulle lapselle, joka on Suomessa ilman huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, on määrättävä edustaja viivytyksettä.

Hyvinvointialueen on tehtävä hakemus edustajan määräämisestä kuultuaan lasta ja otettuaan huomioon lapsen etu 4 §:ssä säädetyllä tavalla.

Edustajan määrää se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä lapsen kotikunta sijaitsee. Edustajan määräämistä koskevaa päätöstä on noudatettava, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa.

Käräjäoikeuden on ilmoitettava hyvinvointialueelle, kunnalle, Maahanmuuttovirastolle ja väestötietojärjestelmään lapsen edustajan määräämistä tai tehtävästä vapauttamista koskevista päätöksistä.

Jos lapsella on edustajan hoidettavana holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 66 §:ssä tarkoitettua omaisuutta, käräjäoikeuden on ilmoitettava edustajan määräämisestä holhousviranomaiselle edustajan tehtävän merkitsemiseksi holhousasioiden rekisteriin.

- ✓ **Uutta edustajaa ei ole tarpeen määrätä, jos lapsella on vastaanottovaiheessa nimetty edustaja, joka jatkaa tehtävässään**
- ✓ **Kotoutumislain mukainen edustaja olisi tarpeen määrätä myös, vaikka lapsella olisi muu laillinen edustaja määrättyä johonkin lakiehdotusta suppeampaan tehtävään, esimerkkinä lastensuojelulain nojalla tiettyä rajattua tehtävää hoitamaan määrätty edunvalvoja.**

69 § Korvaus alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen tai nuoren asumisen tai tuen järjestämisestä

Hyvinvointialueelle korvataan 33 ja 34 §:ssä tarkoitetuista alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle tai nuorelle järjestetyistä palveluista aiheutuneet kustannukset.

Ahvenanmaan maakuntaan kuuluvalla kunnalla korvataan 1 momentissa tarkoitettuja kustannuksia vastaavista alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle tai nuorelle järjestetyistä palveluista aiheutuneet kustannukset.

Kustannukset korvataan siihen saakka, kunnes henkilö täyttää 23 vuotta.

Korvaamisen edellytyksenä on lisäksi elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen päätös korvausten maksamisesta.

- ✓ **Korvaukset eivät pääty 10 vuoteen vaan jatkuvat siihen saakka, kunnes henkilö täyttää 23 vuotta**
- ✓ **Korvaukset myös, vaikka henkilö saa Suomen kansalaisuuden**
- ✓ **Kevennetty byrokratia - korvauksista oltava ELY-keskuksen päätös (aiemmin sopimus ELY:n kanssa)**

87 § Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleen lapsen tai nuoren palveluiden järjestämiseen liittyvä tiedonsaantioikeus

Hyvinvointialueella on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä kunnalta, Maahanmuuttovirastolta, vastaanottokeskukselta ja 35 §:ssä tarkoitettulta edustajalta 33—35 ja 38 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 6 momentissa tarkoitetusta lapsesta tai nuoresta.

Kunnalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä hyvinvointialueelta ja 35 §:ssä tarkoitettulta edustajalta 34 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot 2 §:n 6 momentissa tarkoitetusta lapsesta tai nuoresta.

Lisätietoa

- Kotoutuminen.fi –sivusto: [Ilman huoltajaa saapuneet alaikäiset | Kotoutuminen](#) (päivittyy vuoden vaihteessa vuoden 2025 lainsäädännön mukaiseksi)
- [Kirje hyvinvointialueille ja kunnille niiden tehtävistä alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palveluiden järjestämisessä](#)
- [Liite 1: Kuntapaikan hakeminen tilapäistä suojelua saavalle ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle](#) Tiedosto avautuu uudessa välilehdessä
- [Liite 2: Perheryhmäkodin perustaminen – edellytykset ja toiminta 2023, tietoa hyvinvointialueille ja kunnille](#)
- Korvaukset kunnille ja hyvinvointialueille: [Tietoa kotoutumislain mukaisista korvauksista kunnille ja hyvinvointialueille 1.1.2025 alkaen | Kotoutuminen](#)

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Hyvinvointialue ja alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden palvelut

Henna Leppämäki
Erityisasiantuntija
Sosiaali- ja terveysministeriö, APO-osasto
henna.leppamaki@gov.fi
p. 0295 163132

Perheryhmäkodit osana sosiaalihuoltoa 2025 alkaen

- Tuo selkeyttä palvelujen järjestämiseen ja vahvistaa lapsen oikeuksia sekä yhdenvertaisuutta lasten välillä
- Perheryhmäkoteja koskeva säätely samaa kuin muuta sosiaalihuollon laitostoimintaa koskeva säätely
- Palveluista vastaa kokonaisvaltaisesti hyvinvointialue -> sosiaalityön vahvistuminen, koordinaatio, palveluiden mahdollinen hankinta, viranomaisyhteistyö
- STM:n ohjausvastuu hyvinvointialueiden toiminnasta
- Asiakkaan asema ja oikeudet: asiakaslaki, asiakas- ja potilasturvallisuuslaki (mm. itsemääräämisoikeus, muistutukset, kantelut jne)
- Tietojen käsittely: asiakas- ja potilastietolaki
- Valvonta: valvontalaki (ml. omavalvonta)

Perheryhmäkodin arki ja toiminta

- Perheryhmäkotitoiminta ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan sosiaalipalvelu, joten toiminta perustuu kotoutumislainsäädännön määrittämiin periaatteisiin.
- Perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön toimitiloista ja kasvuoloista, yhdessä hoidettavien lasten ja nuorten määrästä ja henkilöstöstä sovelletaan, mitä lastensuojelulain 58–60 §:ssä säädetään.
- Aineiden ja esineiden haltuunottoon ja asukkaan käytössä olevien tilojen tarkastamiseen perheryhmäkodissa tai muussa asuinyksikössä sovelletaan vastaanottolain säädöksiä.
- Sosiaalihuoltolain muutos osana kotoutumislain kokonaisuudistusta liittyy 1.1.2025 lähtien alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden asumisen, hoivan ja huolenpidon järjestämisen osaksi sosiaalihuollon lainsäädäntöä. Näin selkeytyvät myös käytännöt koskien valvontaa, lupakäytäntöjä ja hallintopäätöksiä.

Sosiaali- ja terveydenhuollolla on merkittävä rooli kotoutumisessa

- Jokaisen lapsen/nuoren tilanne ja tuen tarve tulee arvioida mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kuntaan siirtymisen yhteydessä. Jokaiselle lapselle/nuorelle nimetään omatyöntekijä (SHL 42 §). Edustaja osallistuu arvion ja suunnitelman laadintaan.
- Hyvinvointialueen ja kunnan on oltava tietoisia alueellaan asuvista ilman huoltajaa tulleista alaikäisistä ja tarjottava heille tarpeelliset palvelut riippumatta siitä, onko heidät osoitettu kuntapaikalle.
- Sosiaalihuollon palveluiden tarve selvitetään toteuttamalla palvelutarpeen arviointi (SHL 36 §) ja sen perusteella laaditaan asiakassuunnitelma.
 - Kuntalaisena ilman huoltajaa olevalla lapsella tai nuorella on yhdenvertainen oikeus saada sote-palveluita kuin muilla hyvinvointialueen asukkailla.
 - Palvelutarpeen arvioinnissa tulee huomioida monialaisen yhteistyön tarve (SHL 41 §)

Alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden nuorten itsenäistymisen tuki 23 –vuotiaaksi

- Suurin osa ilman huoltajaa tulleista alaikäisistä on maahan tullessaan 15–17-vuotiaita. He voivat asua perheryhmäkodissa tai tukiasumisyksikössä siihen asti kun he täyttävät 18 vuotta. Heille määrätyn edustajan tehtävä lakkaa myös silloin, kun edustettava henkilö tulee täysi-ikäiseksi.
- Moni ilman huoltajaa tulleista nuorista tarvitsee tukea myös täysi-ikäisinä, jotta he selviäisivät arjen haasteista. He saattavat tarvita tukea ja ohjausta myös esimerkiksi oman koulutuspolkunsa löytämiseen tai sen suorittamiseen. Yleensä tuki on sosiaalihuoltolain mukaista asumisen tukea, sosiaaliohjausta tai sosiaalityötä, psykososiaalista tukea sekä muita **yksilöllisiä** tukitoimia.
- Tukitoimia voidaan järjestää **yksilölliseen tarpeeseen** perustuen siihen saakka kun nuori täyttää 23 vuotta ja hyvinvointialue saa valtiolta korvauksia järjestämistään palveluista
- Nuorille tarjottava tuki rinnastuu lastensuojelun jälkihuoltoon ja on yleistä, että toimintaa kutsutaan kotoutumisen jälkihuolloksi.

Alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden nuorten tuki 23 –vuotiaaksi

- Tukitoimia järjestettäessä hyvinvointialue voi hankkia palveluita myös järjestöiltä ja yksityisiltä palveluntuottajilta.
- Mikäli palveluja tuotetaan perheryhmäkotitoiminnan yhteydessä, tulee huomioida itsenäistymisen tuen kytkeytyminen työikäisten (aikuisten) palvelujärjestelmään. Myös lastensuojelulain mukaisessa jälkihuollossa palveluita on viime aikoina siirretty yhä enemmän osaksi aikuisten sosiaalipalveluja.
- Mikäli itsenäistymiseen tukeen hankitaan ostopalveluita, tulee huomata, että viranomaistyöllä on silti merkittävä rooli palvelujen koordinoinnissa, arvioinnissa ja valvonnassa. Ostopalvelut eivät korvaa suunnitelmallista sosiaalihuollollista työtä.
- Käytännössä palveluvalikoimassa on normaaleja, yksilöllisen tarpeen arvioon perustuvia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita

Yksityisesti sijoitettujen lasten hoidon valvonta (LsL 81 §)

- Lapsesta, jonka muu kuin hyvinvointialue on sijoittanut pysyväisluonteisesti yksityiskotiin, on ilmoitettava hyvinvointialueelle.
- Hyvinvointialueen on selvitettävä, sopiiko yksityiskoti olosuhteiltaan lapsen hoitoon ja kasvatukseen, kykeneekö lapsen luokseen ottanut henkilö huolehtimaan lapsesta sekä onko sijoitus lapsen edun mukainen. Sijoituksen hyväksymisestä on tehtävä päätös.
- Hyvinvointialueen on tuettava tarvittaessa hoitajaa järjestämällä tukitoimia lapsen hoidon ja kasvatuksen edistämiseksi.
- Edellytyksiä sijoituksen jatkumiselle ja tukitoimien tarvetta on tarpeen mukaan seurattava. Hyvinvointialueen on pidettävä rekisteriä lapsista, jotka on sijoitettu yksityisesti ja oltava aina tietoinen alueellaan asuvista, yksityisesti sijoitetuista lapsista.
- Jos yksityiskoti tai siinä annettu hoito ja kasvatustodetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hyvinvointialueen on yritettävä saada aikaan korjaus. Jollei korjausta saada aikaan, hyvinvointialue voi kieltää lapsen pitämisen tässä yksityiskodissa. Hyvinvointialueen on tällöin huolehdittava, että lapsen hoito ja kasvatustodetaan hänen etunsa ja tarpeidensa mukaan. Tällöin myös siirtyminen perheryhmäkotiin on mahdollista (ei välttämättä LsL:n mukainen sijoitus).

Perhehoito

- Tuettu perhesijoitus on erotettava perhehoitolaissa (263/2015) tarkoitetusta perhehoidosta, jota hyvinvointialue voi järjestää sosiaalihuollon palveluna.
- Kotoutumislain piirissä olevien lasten perhehoitoa sosiaalihuollon palveluna on kehitetty esimerkiksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toimesta.
- Esimerkiksi lapsen yksityismajoituksesta vastannut henkilö voi kouluttautua perhehoitajaksi, jos henkilö on hyvinvointialueen arvion mukaan koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa.
- Perhehoitoa järjestettäessä on toimittava perhehoitolaissa edellytetyllä tavalla
 - Esim. ennakkovalmennus, sopimus, vapaat, koulutus ja tuki

Muualla kuin perheryhmäkodeissa asuvien lasten kokonaistilanteet tulee arvioida

- Jokaisen lapsen kohdalla tulee arvioida mm. tarve huoltajuusjärjestelyille
- Erityisen suurta harkintaa tulee käyttää tilanteissa, jossa perhesijoitusta/yksityistä sijoitusta harkitaan täysi-ikäisille sisaruksille, vaikka lapset olisivatkin saapuneet perheenyhdistämisen kautta
- Elatuskysymykset ja KELAn etuuksien hakeminen sekä lapsen taloudellisen kokonaistilanteen arviointi tulee aina tehdä sosiaalihuollossa. KELAn etuuksissa voi olla eroja siinä, kuka etuutta voi lapsen puolesta hakea tai kenen tilille etuus voidaan maksaa. Viimekädessä vastuu etuisuuksien hakemisesta on hyvinvointialueella.
- Lapsen asumisesta, hoivasta ja huolenpidosta on viimekädessä aina vastuu hyvinvointialueella, joka voi sisäisesti päättää vastuorganisaation/yksikön omalla alueellaan.

Muualla kuin perheryhmäkodeissa asuvien lasten kokonaistilanteet tulee arvioida

- Jokaisen lapsen kohdalla tulee arvioida mm. tarve huoltajuusjärjestelyille
- Erityisen suurta harkintaa tulee käyttää tilanteissa, jossa perhesijoitusta/yksityistä sijoitusta harkitaan täysi-ikäisille sisaruksille, vaikka lapset olisivatkin saapuneet perheenyhdistämisen kautta
- Elatuskysymykset ja KELAn etuuksien hakeminen sekä lapsen taloudellisen kokonaistilanteen arviointi tulee aina tehdä sosiaalihuollossa. KELAn etuuksissa voi olla eroja siinä, kuka etuutta voi lapsen puolesta hakea tai kenen tilille etuus voidaan maksaa. Viimekädessä vastuu etuisuuksien hakemisesta on hyvinvointialueella.
- Lapsen asumisesta, hoivasta ja huolenpidosta on viimekädessä aina vastuu hyvinvointialueella, joka voi sisäisesti päättää vastuuorganisaation/yksikön omalla alueellaan.

Kiitos!

henna.leppamaki@gov.fi

p. 029 6163132

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Ely-keskusten rooli vuonna 2025

Kotoutumisen yhdyspinnat: Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden
lasten ja nuorten tuki ja KOTO24-uudistus

Marjo Anttila

| 6.11.2024

ELY-keskuksen tehtäviä v. 2025 alkaen

- Kotoutumislain mukaan ELY-keskuksen rooli alueella on moninainen. ELY-keskus mm.
 - vastaa alueellaan kotoutumisen alueellisesta kehittämisestä, yhteistyöstä, yhteensovittamisesta ja seurannasta (myös jatkossa)
 - valvoo muiden kuin työnhakijaksi rekisteröityneille järjestettävien palveluiden saatavuutta, laatua ja vaikuttavuutta
 - tukee ja neuvoo kuntia ja hyvinvointialueita kotoutumisen edistämisessä
 - vastaa kuntaan ohjaamisen alueellisen strategian laatimisesta ja toimeenpanosta
 - vastaa edustajatoiminnan ohjauksesta, suunnittelusta ja valvonnasta

Alaikäiset, ilman huoltajaa maassa asuvat lapset

- Kansainvälisen suojelun piirissä olevat ilman huoltajaa maahan saapuneet, oleskeluluvan saaneet lapset ja nuoret asuvat yleensä perheryhmäkodeissa
- Lapset ovat tulleet maahan turvapaikanhakijoina, kiintiöpakolaisina tai hakevat tilapäistä suojelua
- Ennen oleskeluluvan ja kotikunnan saamista lapset ja nuoret asuvat Maahanmuuttoviraston ylläpitämissä ryhmäkodeissa (=alaikäisten vastaanottokeskus)
- Ukrainan sodan myötä myös yksityismajoituksessa (esim. sukulaisten luona) asuvien lasten ja nuorten määrä on kasvussa

Perheryhmäkodit

- Vuoden 2023 alusta lähtien hyvinvointialue on vastannut alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneiden lasten asumisesta ja huolenpidon järjestämisestä
- ELY-keskukset seuraavat yhdessä Työ- ja elinkeinoministeriön ja Maahanmuuttoviraston kanssa alaikäisten määriä ja asumispalveluiden tilannetta alueella
- Hyvinvointialue sopii ELY-keskuksen kanssa perheryhmäkodin perustamisesta alueen tarpeen mukaan ja valtio korvaa hyvinvointialueelle aiheutuneet kustannukset
- Hyvinvointialue kuulee kuntaa ennen perheryhmäkodin perustamista
- Vuoden 2025 alusta lakimuutosten myötä perheryhmäkotitoiminnasta tulee sosiaalihuoltolain mukaista toimintaa
- Perheryhmäkoteja ohjataan ja valvotaan jatkossa yhdessä hyvinvointialueen, aluehallintoviraston, Valviran ja ELY-keskuksen kanssa (tarvittaessa myös Maahanmuuttovirasto)

ELY-keskuksen rooli perheryhmäkotitoiminnassa

- ELY-keskus ja hyvinvointialue sopivat perheryhmäkotien perustamisesta
- Hyvinvointialue voi järjestää perheryhmäkotitoimintaa joko omana tuotantona tai ostopalveluna ja ELY-keskus tekee sopimuksen alueen perheryhmäkotipaikoista hyvinvointialueen kanssa
- Hyvinvointialue toimittaa ELY-keskukselle vuosittain perheryhmäkohtaisen toimintasuunnitelman ja talousarvion
- ELY-keskus tekee päätöksen talousarvion ja toimintasuunnitelman hyväksymisestä
- Talousarvio tarkistetaan puolivuositain
- Hyvinvointialue toimittaa ELY-keskukselle toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen toimintavuositain
- ELY-keskus tekee päätöksen kustannusten hyväksymisestä
- KEHA-keskus korvaa toiminnan kustannukset hyvinvointialueelle

Ilman huoltajaa saapuneen alaikäisen kuntaan muuttaminen

- ELY-keskuksella on sopimus kuntien kanssa kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä
- Ilman huoltajaa saapuneet lapset ja nuoret muuttavat kuntaan kuntasijoitusprosessin kautta
 - ryhmäkoti tai vastaanottokeskus lähettää oleskeluluvan saaneesta lapsesta kuntasijoitushakemuksen ELY-keskukselle UMA-järjestelmän kautta
 - ELY-keskus lähettää hyvinvointialueelle tiedot lapsen kuntapaikkahakemuksesta ja hyvinvointialue tekee palvelutarpeen arvion ainakin asumisen osalta oman prosessin mukaisesti viivytyksettä
 - Palvelutarpeen arvioon perustuen ELY-keskus kysyy kuntapaikkaa kunnasta, jossa perheryhmäkoti sijaitsee
 - Kun kunta on myöntänyt kuntapaikan, ELY-keskus tekee kuntasijoitusilmoituksen UMA-järjestelmässä

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö

- Lapsia ja nuoria voi asua myös esim. sukulaisten luona sellaisissa kunnissa, joissa ei ole perheryhmäkotia. Näissäkin tapauksissa hyvinvointialue tekee palvelutarpeen arvioin lapsen tilanteesta
- Kunnan ja hyvinvointialueen tulee sopia yhteistyöstä palveluiden ja suunnitelmien osalta
- Nuorelle tulee laatia kotoutumissuunnitelma, joka voidaan korvata muulla suunnitelmalla esim. sosiaalihuoltolain asiakassuunnitelmalla
- Erityisesti täysi-ikää lähestyvien nuorten kohdalla kannattaa kiinnittää huomiota kotoutumissuunnitelman laatimiseen mm. työnhakuun ja toimeentuloon liittyvien asioiden osalta
- Nuorella on oikeus aikuistumisen tukeen, kunnes hän täyttää 23 vuotta

Palvelut alaikäisille

- Perheryhmäkodeissa asuvat lapset ovat kuntalaisia, ja heillä on oikeus samoihin palveluihin kuin muilla kuntalaisilla
- Lapselle tai nuorelle on järjestettävä tukea yksilöllisen tarpeen mukaisesti
 - hyvinvointialueen toimesta sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulla tavalla
 - kunnan toimesta osana kotoutumislain 12 §:ssä tarkoitettuja kunnan vastuulla olevia palveluita
 - hyvinvointialueen ja kunnan on yhteensovitettava ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle tai nuorelle järjestämänsä palvelut

Käytännön yhteistyö perheryhmäkotien ohjauksessa

- Käytännössä alaikäisten, ilman huoltajaa maahan saapuneiden lasten asumisesta ja palveluista huolehtiminen on monialaista yhteistyötä
- Pirkanmaalla kotoutumisen alueellisessa suunnittelussa on mukana kotoutumisen viranomaisten yhteistyöryhmä, jossa on laajasti edustettuna eri viranomaisia, kuntia ja hyvinvointialue
 - Lisäksi on alaikäisverkosto, jossa käydään läpi alaikäisten kuntaan ohjaamisen prosessia
 - Myös eri palveluntuottajien kanssa on omat yhteistyöverkostot, joissa käydään läpi ajankohtaisia asioita ja seurataan sopimuksen toteutumista

Kiitos!

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan unionin
rahoittama

Perheryhmäkotien ohjauksen ja valvonnan kehittämishanke

YHDYSPINTAFOORUMI 6.11.2024

Projektiasiantuntija Salla Korhonen

Hankkeen tausta ja tehtävät

- Valtakunnallinen perheryhmäkotien ohjauksen ja valvonnan kehittämishanke toteutetaan vuosina 2023-2025
 - Hanketta koordinoi Pirkanmaan ELY-keskus
 - Hanke toteutetaan osana työ- ja elinkeinoministeriön Pakolaisten kuntiin ohjaamisen ja kotoutumisen tuen toimintaohjelmaa, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF) uudelleensijoittamisen erillismäärärahalta
- Taustalla lainsäädännölliset muutokset
 - 1.1.2023 alkaen ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten asumisen ja tuen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille. 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä (KOTO24) hyvinvointialue järjestää ilman huoltajaa maassa asuvien lasten ja nuorten asumisen, hoivan, huolenpidon ja kasvatuksen sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina.

Hankkeen tausta ja tehtävät

- Hankkeessa selkeytetään eri viranomaisten välistä työnjakoa ja kehittää yhteistyötä perheryhmäkotien ohjauksessa ja valvonnassa
- Ydintehtävänä on luoda perheryhmäkotien ohjauksen ja valvonnan toimintamalli, sisältäen valtakunnallisesti hyödynnettävän ohjeistuksen ja suositukset
- Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä ELY-keskusten, hyvinvointialueiden, aluehallintovirastojen, Valviran, kuntien sekä työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa
- Yksi hankkeelle määritellyistä tehtävistä on hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyön tukeminen ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten palveluiden yhteensovittamisessa

Hankkeen julkaisut

- Hankkeessa julkaistaan opas perheryhmäkotitoiminnan ohjaukseen ja valvontaan
 - Suunnattu ensisijaisesti perheryhmäkotien ohjauksesta ja valvonnasta vastaaville viranomaisille sekä perheryhmäkotitoiminnasta vastaaville tahoille, mutta tieto on hyödyllistä myös perheryhmäkodeille ja muille sidosryhmille
- Lisäksi julkaistaan raportti perheryhmäkotien kokemuksista ja näkemyksistä kotoutumisen edistämisestä
 - Perustuu perheryhmäkotien haastatteluista kerättyyn aineistoon

Mikä muuttuu 1.1.2025?

Perheryhmäkodeista tulee ympärivuorokautista sosiaalihuollon palvelua (uusi kotoutumislaki 33 §; sosiaalihuoltolaki 22 a §)

Perheryhmäkotien ohjauksesta ja valvonnasta vastaavat jatkossa yhdessä hyvinvointialue, ELY, avi ja Valvira

Kaikille perheryhmäkodin asiakkaille nimetään sosiaalityöntekijä ja tehdään sosiaalihuollon palvelutarpeen arvio

Ilman huoltajaa tulleille alaikäisille tehdään monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvio, joka voidaan jättää laatimatta, jos hänen palvelutarpeisiinsa saadaan vastattua muulla asiakassuunnitelmalla (Uusi kotoutumislaki 15 §)

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö

- Tukea alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleille lapsille ja nuorille tulee järjestää yksilöllisen tarpeen mukaisesti hyvinvointialueen toimesta sosiaalihuoltolaissa tarkoitettulla tavalla ja kunnan toimesta osana kunnan vastuulla olevia palveluita. Hyvinvointialueen ja kunnan on yhteensovitettava ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle tai nuorelle järjestämänsä palvelut. (Uusi kotoutumislaki 34 §)

Hankkeen terveiset

- Yhteistyön merkitys korostuu muutosvaiheessa toimivien käytäntöjen ja toimintatapojen saavuttamiseksi
 - Viranomaisten välinen monialainen yhteistyö
 - Lasten kanssa työskentelevien tahojen yhteistyö
 - Perheryhmäkodin ja kunnan välinen yhteistyö

Kiitos!

Lisätietoa hankkeesta:

<https://kotoutuminen.fi/perheryhmäkotien-ohjauksen-ja-valvonnan-kehittämishanke>

Alueiden ja kuntien hyvät käytänteet

ALAIKÄISENÄ ILMAN HUOLTAJAA MAAHAN TULLEIDEN LASTEN JA NUORTEN TUKEA JA KOTO24-UUDISTUS

KOTOUTUMISPALVELUT

International House Jyväskylä

Elinkeino- ja Työllisyyspalvelut

Jyväskylän kaupunki

Kotoutumisohjaaja Jassin Rezai

Kotoutumiskoordinaattori Maarit Heikkilä

KOTOUTUMISTA TUKEVAT SOSIAALIPALVELUT

Keski-Suomen Hyvinvointialue

Sosiaalityöntekijä Päivi Koivu

JYVÄSKYLÄ

ELÄMÄ ON KOKONAISUUS

Hyvä elämä koostuu
monista erilaisista
osa-alueista

MEILLE OLET MERKITYKSELLINEN

Tuemme maahan muuttaneiden kotoutumista, edistämme hyviä väestösuhteita ja lisäämme maahan muuttaneiden osallisuutta Jyväskylässä

Tuemme maahan muuttaneita löytämään työtä ja koulutusmahdollisuuksia sekä autamme tunnistamaan työssä tarvittavaa osaamista.

Tarjoamme ohjausta ja neuvontaa arjen asioissa.

Kuva: Tero Takalo-Eskola

INTERNATIONAL HOUSE JYVÄSKYLÄ

- Monipuolisia kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluja Jyväskylän seudulla asuville vieraskielisille. Palvelumme on maksutonta.

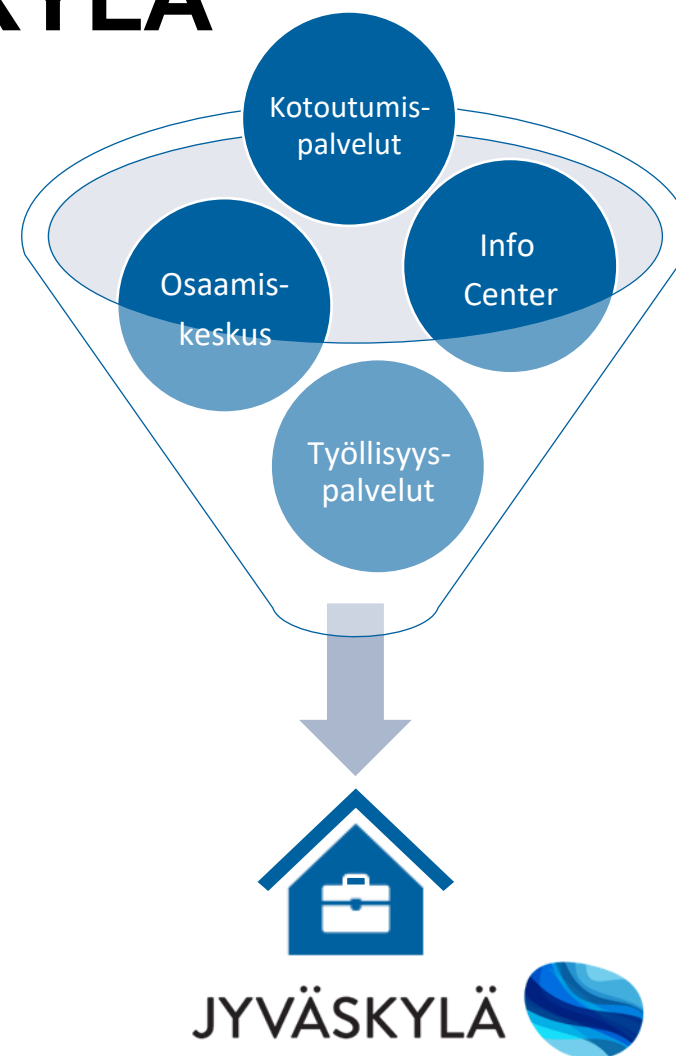
Monikielinen ohjaus ja neuvonta tarjoaa maahan muuttaneille ohjausta ja neuvontaa arjen asioissa 11 eri kielellä kaupungin omana palveluna.

Osaamiskeskus auttaa työn hakemiseen, osaamisen tunnistamiseen, opiskelumahdollisuuksiin ja yrittäjyyteen liittyvissä asioissa.

Kotoutumispalvelut vastaa kiintiöpakolaisten vastaanotosta sekä alkuvaiheen kotoutumisesta ja palvelee pakolaistaustaisia asiakkaita.

KOTOUTUMISPALVELUT

Asiakkaitamme ovat kiintiöpakolaiset sekä kuntapaikalle saapuvat oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat, tilapäisen suojelun direktiiviin kuuluvat asiakkaat sekä ilman huoltajaa alaikäisenä maahan saapuneet nuoret.

Tuemme kotoutumista:

- Järjestämme kiintiöpakolaisina Jyväskylään muuttavien vastaanottoa ja jälleenvuokraamme asuntoja uusille kuntapaikan saaneille henkilöille ja perheille.
- Ohjaamme ja neuvomme arjen asioissa (esim. asuminen, kaupunkiin tutustuminen, terveyden ja sivistyksen palvelut) ja esimerkiksi viranomaisasioiden (Migri, Poliisi, DVV) hoidossa asiakkaan tarpeen mukaan.
- Avustamme asiakkaita kotoutumiseen, osallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvissä toimisto- ja kotitapaamisissa sekä yhteistyöpalavereissa Keski-Suomen hyvinvointialueen ja muiden yhteistyökumppanien (kuten perheryhmäkoti, Huoltsikka) kanssa.
- Teemme alkukartoituksia ja kotoutumissuunnitelmia työvoiman ulkopuolisille kotoutujille.
- Järjestämme monikielisiä yhteiskuntaorientaatioita ja muita tarvittavia palveluja.
- Teemme yhteistyötä erilaisten yhdistysten, järjestöjen ja vapaaehtoisten (esim. SPR Arjen apu) kanssa.

Työtä ohjaava lainsäädäntö: Laki kotoutumisen edistämisestä 2010/1386, Ulkomaalaislaki 2004/301, Perustuslaki 1999/301, Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014, Nuorisolaki 1285/2016, Kotikuntalaki 201/1994, Laki asuinhuoneiston vuokraamisesta 481/1995, TEM:n säädökset, **Jyväskylän kaupungin kotoutumisen edistämishjelma 2021-2025, Jyväskylän kaupunkistrategia 2022-2025**

ASUTTAMINEN

- Jyväskylän kaupunki vuokraa asuntoja yksityisiltä asunnon omistajilta, vuokranvälitysfirmoilta sekä yrityksiltä ja jälleenvuokraa niitä asiakkailleen.
- Välivuokrattuja asuntoja tarvitsevat kuntapaikalle tulevat pakolaistaustaiset asiakkaat, joilla ei ole mahdollisuutta solmia suoraan omaa vuokrasopimusta asunnosta (**ei henkilöturvattunnuksia ja pankkitilejä**).
- Kaupunki tarjoaa myös yhtä asuntoa ryhmäkodeista siirtyville nuorille ja vokin kuntapaikalle tuleville asiakkaille. Jos asiakas kieltäytyy tarjotusta asunnosta, on hänen etsittävä asunto itsenäisesti.
- Ennen vuokrasopimuksen tekoa Jyväskylän kaupunki tekee asuntoon teknisen tarkastuksen, joka sisältää mm. asunnon kuntoarvion, mahdolliset puutteet, korjausehdotukset sekä valokuvat asunnosta. Vastaava tarkastus tehdään vuokrasopimuksen päättyessä.
- Asumisinfo asiakkaille

OSAAMISKESKUS

- Ohjausta ja neuvontaa ajanvarauksella ja ilman ajanvarausta työnhakuun, osaamisen kehittämiseen ja yrittäjyyteen liittyen.
- Ohjaus- ja neuvontapalveluja myös kansainvälisille opiskelijoille.
- Suomen kielen ryhmiä, joissa voi oppia kieltä työnhakuun ja eri ammatteihin liittyen.
- CV- ja työhakemusinfoja sekä yrittäjyysinfoja ja tietoa suomalaisesta työelämästä suomeksi, englanniksi ja venäjäksi.
- Juttuklubissa pääsee keskustelemaan suomen kielellä ja laajentamaan omia verkostoja Jyväskylän alueella.

AIKAISEMMIN JYVÄSKYLÄSSÄ JÄRJESTETYT YHTEISKUNTAORIENTAATIOT

- **Yhteiskuntaorientaatio somalin kielellä huhti-touko. 2024**
 - Alaikäisenä yksin tulleet nuoret ja nuoret aikuiset 10 henkeä
 - Kesto 70 h
- **Yhteiskuntaorientaatio dariksi ja persiaksi (farsi) helmi-maalis. 2024**
 - Vasta maahan saapuneet kiintiöpakolaiset noin 20 henkeä
 - Kesto 70 h
- **Yhteiskuntaorientaatio dariksi ja persiaksi (farsi) marras. 2023**
 - Vasta maahan saapuneet kiintiöpakolaiset ja ilman huoltajaa maahan saapuneet nuoret (15-17 v.). Yhteensä 25-30 henkeä
 - Kesto 70 h
- **Yhteiskuntaorientaatio swahilin kielellä touko. 2023**
 - Vasta maahan saapuneet kiintiöpakolaiset ja perhesiteen perusteella maahan saapuneet, 2 perhettä, neljä aikuista
 - Kesto 25 h
- **Yhteiskuntaorientaatio swahilin (+ kinyaruanda, nyanja) kielellä maal. 2023**
 - Vasta maahan saapuneet kiintiöpakolaiset, 15 henkeä
 - Kesto noin. 30h

VUODEN 2024 OMAKIELISET YHTEISKUNTAORIENTAATIOPILOTIT

Kesäkuu 2024

- Tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset (hybriditoteutus)
- Kiintiöpakolaiset, kieli arabia (lähiopetus)

Syksy – talvi 2024

- Tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset (hybriditoteutus x 2)

IHMISELLÄ ON SUUREMMAT MAHDOLLISUUDET KOTOUTUA, JOS HÄN SAA HYVÄN YMMÄRRYKSEN SIITÄ, MITEN UUSI YHTEISKUNTA TOIMII.

- *“Tärkein asia kurssilla, oli tiedon saaminen lainsäädännöstä ja yhteiskunnasta. Tämä auttaa löytämään omaa polkua paremmin.”*

- ***”Kurssin paras anti oli eri viranomaisten vierailu kurssilla.”***
- *”Monet viranomaiset eri viranomaisista avasivat monia asioita paremmin meille. Tämä tarkoittaa sitä, että tietää missä ja milloin pyytää apua. Vierailut auttoivat tutustumaan kulttuuriin ja tapoihin.”*
- *”Meille oli silloin kerrottu, kun tultiin Suomeen, että suomalaiset ovat kylmiä. Tämä ei pidä paikkaansa, mutta suomalaiset ovat introvertteja. Tunteita ei ilmaista niin paljon.”*

Jyväskylän kaupunki

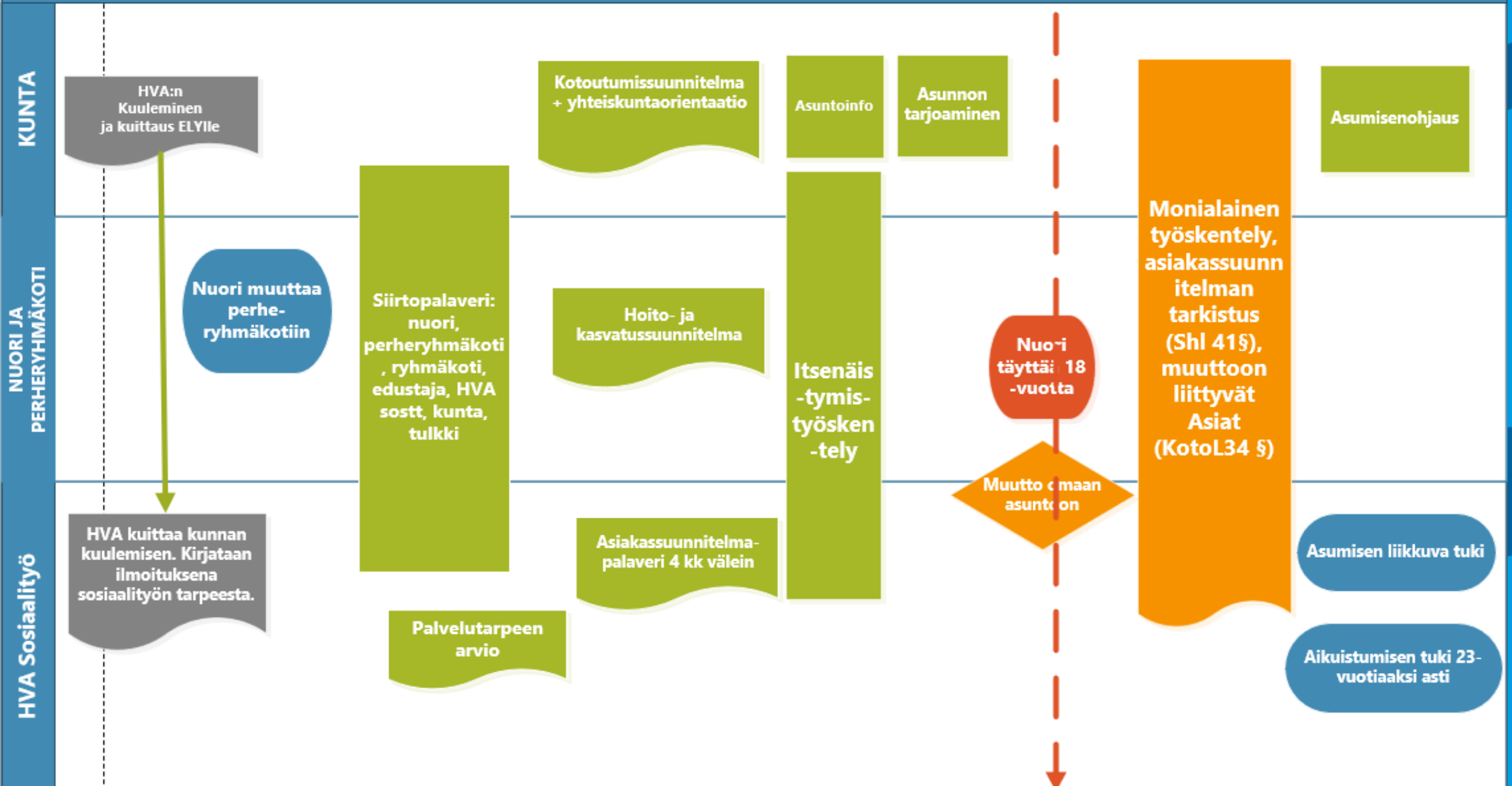
- *“Isot kulttuurierot, erilainen ruokavalio, aborttioikeus, matala hierarkia eri viranomaisten välillä, kaikki tämä yllätti.”*
- *”Kurssilla saimme tietoa Suomesta ja Suomen lainsäädännöstä ja tämä johti siihen, että jotkut ennakkoluuloni ja epäilykset ja oletukset, jotka olivat tulleet muiden kertomana, pystyttiin käymään läpi. ”*

JYVÄSKYLÄN MALLI

**KESKEISTÄ MONIALAINEN YHTEISTYÖ
ALAIKÄISENÄ ILMAN HUOLTAJIAAN
SAAPUNEIDEN LASTEN JA NUORTEN
PALVELUISSA**

Asiakasprosessi perheryhmäkodissa asuvat alaikäisinä yksin saapuneet nuoret

ASIAKASRYHMÄT

KUNTA	HVA
Vastaanottokeskuksista saapuvat kuntapaikan saaneet turvapaikanhakijat	Vastaanottokeskuksista saapuvat kuntapaikan saaneet turvapaikanhakijat, joilla sosiaalityön tarve
Kiintiöpakolaiset (osa hätätapauksia)	Kiintiöpakolaiset (osa hätätapauksia), joilla sosiaalityön tarve
Alaikäisenä yksin maahansaapuneet nuoret	Alaikäisenä yksin maahansaapuneet nuoret
Työvoiman ulkopuolella olevat kotiäidit ja ikäihmiset	
Tilapäisen suojelun direktiivillä maassa oleskelevat saaneet ukrainalaiset	Tilapäisen suojelun direktiivillä maassa oleskelevat ukrainalaiset, joilla sosiaalityön tarve

KOTOUTUMISTA TUKEVAT SOSIAALIPALVELUT

Asiakkaitamme ovat Keski-Suomessa asuvat pakolaistaustaiset henkilöt, joilla sosiaalipalveluiden tarvetta kotoutumisen alkuvaiheessa. Pääasiassa asiakkuudessa olevat henkilöt ovat kiintiöpakolaisia, oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita, alaikäisenä ilman huoltajiaan saapuneita lapsia ja nuoria sekä tilapäisellä oleskeluluvalla olevia henkilöitä.

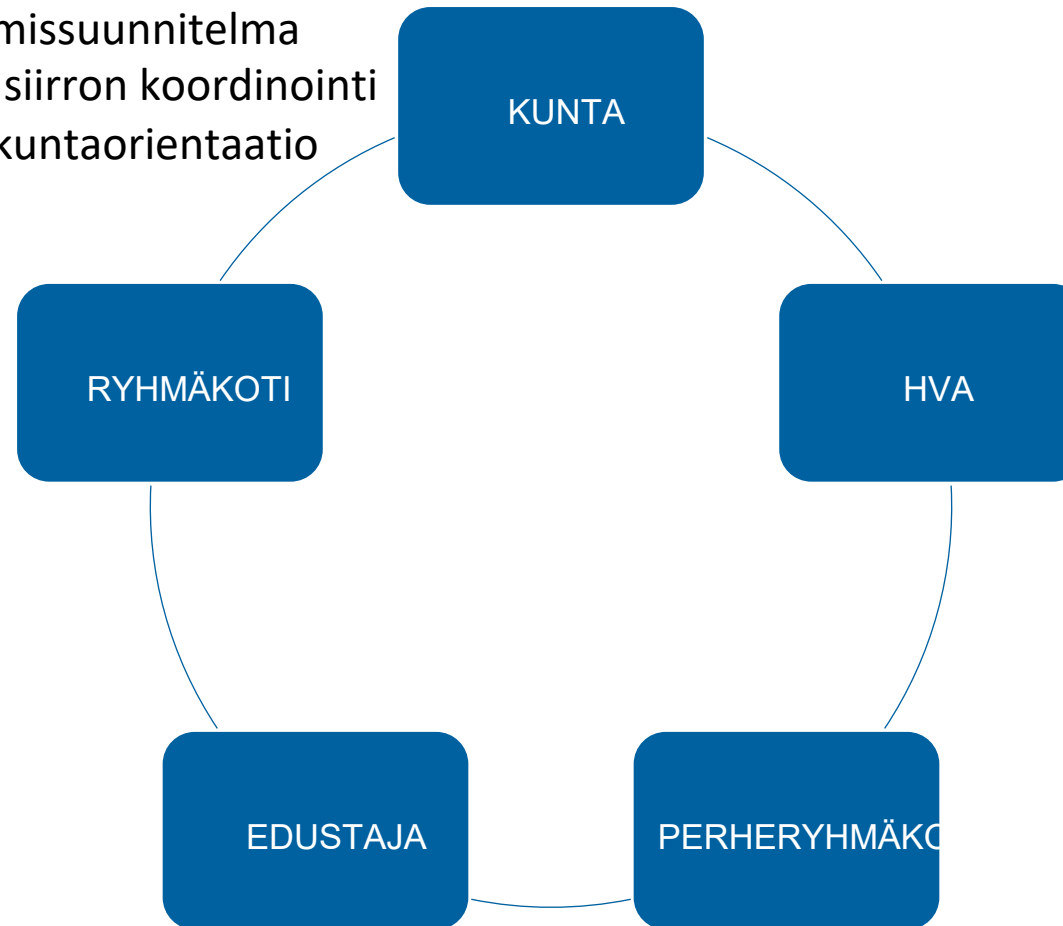
Näin tuemme alkuvaiheen (max. 3 vuotta) kotoutumista paitsi alaikäisenä ilman huoltajaa saapuneet 23-vuotiaaksi saakka:

- Palvelutarpeen arvion perusteella myönnetään sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta. Alaikäisenä ilman huoltajiaan saapuneille myönnetään kotoutumisen edistämisen tukea.
- Psykkisen tuen tiimin palvelut
- Palvelupäätökset esim. Perhetyö, tukihenkilötyö ja perheryhmäkodin palvelut
- Kotoutumissuunnitelma yhteistyössä kunnan kanssa.
- Verkostoyhteistyö eri tahojen kanssa esim. Kunta, TE-palvelut, koulut, 3. sektori.
- Koulutus ja konsultointi.

Työtä ohjaava lainsäädäntö: mm. Laki kotoutumisen edistämisestä 2010/1386, Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 ja Toimeentulotukilaki 1412/1997

NIVELVAIHE 1: RYHMÄKODISTA PERHERYHMÄKOTIIN

- Alaikäisen kotoutumissuunnitelma
- Terveyspalveluiden siirron koordinointi
- Mahdollinen yhteiskuntaorientaatio

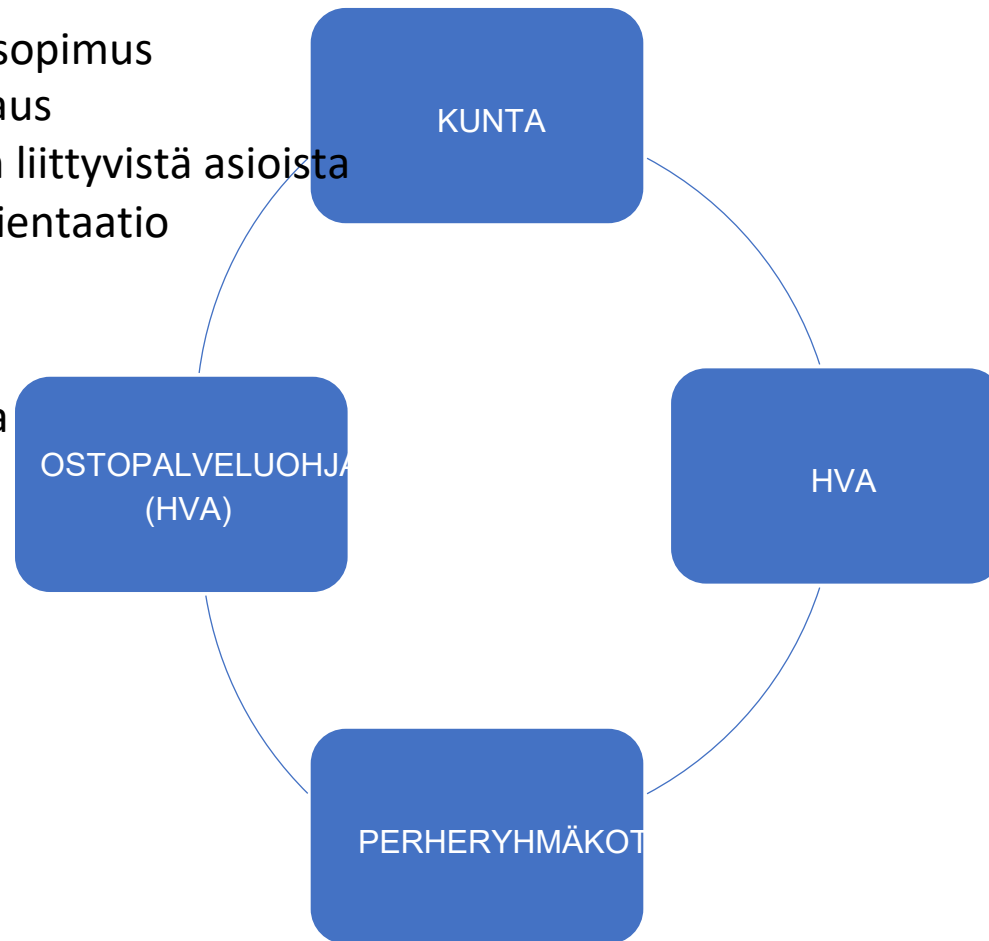

- Sosiaalityöntekijän läsnäolo 1 krt/vk
- Psyk. tiimin palvelut
- Päätökset perheryhmäkoti palvelusta

Nivelvaihe 2: perheryhmäkodista omaan asuntoon JYVÄSKYLÄSSÄ

- Jälleenvuokrasopimus
- Asumisen ohjaus
- Osa muuttoon liittyvistä asioista
- Yhteiskuntaorientaatio

- Osa muuttoon liittyvistä asioista
- Muu ohjaus asiakassuunnitelman mukaisesti

- Sosiaalityö
- Psyk. tiimin palvelut
- Päätökset ostopalveluohjauksesta
- Nuorten tiimissä ei ole sosiaaliohjausta

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Kunnan sivistyksen palvelut (koulu, taidetyöpajat, päiväkotit)

Hyvinvointialue esim. Kotoutumista tukevat sosiaalipalvelut,
terveydenhuolto,

ELY-keskus

Maahanmuuttovirasto

Yksityissektori esim. Perheryhmäkoti (Mathilda), Vuokranantajat,
huoltoyhtiöt

Kolmannen sektori esim. Monikulttuurikeskus Gloria, SPR, Paremmiin
yhdessä yhdistys, martat, seurakunnat,

MISTÄ MEIDÄT LÖYTÄÄ?

Palvelumme löytyvät osoitteesta
Hannikaisenkatu 11-13.

Olemme avoinna maanantaista
perjantaihin kello 9-15.

JK Jyväskylän
Kotikonetta

KIITOS

NÄHDÄÄN HANNIKAISENKADULLA!

JYVÄSKYLÄ

HYVIL

**Kotoutumisen
yhdyspintafoorumi 6.11.2024
Kielelliset ja kulttuuriset
oikeudet kuuluvat kaikille**

Erityisasiantuntija Aila Puustinen-Korhonen, Hyvil

Kielelliset ja kulttuuriset oikeudet ovat kaikille kuuluvia perusoikeuksia

- Perustuslain 17 §:n mukaan jokaisella on oikeus viranomaisessa asioidessaan käyttää joko suomea tai ruotsia.
- Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on turvattu Suomessa perustuslailla.
- Jos lapsen yhteys äidinkieleensä ja kulttuuriinsa katkeaa, voi sillä olla monenlaisia haitallisia vaikutuksia lapsen elämässä ja tulevaisuudessa.
- Kansalliskielemme ovat suomi ja ruotsi.
- Saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien henkilöiden oikeudet on turvattu lailla.
- Erityisen tärkeää kielellisten oikeuksien huomioiminen ja vahvistaminen on sijoitetuilla lapsilla ja maahanmuuttajalapsilla.

Sijoituspaikoissa asuvilla lapsillakin on oikeus omaan äidinkieleen

- Lapsen kielellisen ja kulttuurisen taustan huomioiminen sijaishuoltopaikkaa valittaessa ei aina toteudu. Silloin kun huomioiminen ei ole mahdollista, tulisikin mielestämme pohtia, millä muilla keinoin lapsen yhteys omaan kieleen ja kulttuuriin voitaisiin varmistaa esimerkiksi lapsen koulunkäyntiä ja harrastuksia järjestettäessä.
- Lapsen sijaishuoltopaikan valinnassa huomioitava kielellinen ja kulttuurinen tausta mahdollisuuksien mukaan.
- Lapsen kielellisen ja kulttuurisen taustan huomioiminen sijaishuoltopaikkaa valittaessa ei aina toteudu. Tällöin tulisikin pohtia, millä muilla keinoin lapsen yhteys omaan kieleen ja kulttuuriin voitaisiin varmistaa esimerkiksi lapsen koulunkäyntiä ja harrastuksia järjestettäessä.
- Yhteisen äidinkielen katoaminen sijoituksen aikana voi hankaloittaa yhteydenpitoa omaan perheeseen sekä perheen jälleenyhdistämistä

EOA ja KHO ratkaisuihin kiinnittäneet asiaan huomiota

- Ei ole olemassa tarkkaa tietoa siitä, kuinka lasten kielelliset ja kulttuuriset taustat tulevat huomioiduksi sijaishuolto-alueen valinnassa. Asiaan on kuitenkin kiinnitetty huomiota oikeuskäytännössä (EOA, KHO).
- Ratkaisussa EOA totesi, että perheen yhteydenpidon vaikeutuminen kieliongelmiin vuoksi saattaa osaltaan vaikeuttaa myös perheen jälleenyhdistämistä. Perhe-elämän suoja tarkoittaa myös sitä, että huostaanotto on aina väliaikainen ratkaisu, ja viranomaisten on kaikin tavoin pyrittävä kohti jälleenyhdistämistä. Perhe-elämään olennaisesti kuuluvaa oikeutta pitää yhteyttä lähiomaisiin vaikeuttaa, jos vanhemmalla ja lapsella ei ole yhteistä kieltä.
- Korkein hallinto-oikeus (KHO) on puolestaan katsonut, että lapsen läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisen ja hänen kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustansa tukemiseen olisi tullut kiinnittää enemmän huomiota sijaishuolto-alueen valittaessa. Lapselle olisi voitu esimerkiksi tarjota ikätasoisesti hänen vanhempiansa puhuman ranskan kielen opetusta. Näin turvattaisiin lapsen yhteydenpitoa vanhempiinsa.

Oppivelvollisuusikäistä sijoitettaessa tulee olla tietoinen lapsen perusopetuksen opetuskielestä

- Perusopetuslaki velvoittaa kuntia, joissa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita, järjestämään esi- ja perusopetuksen erikseen kumpaakin kieliryhmää varten. Velvollisuus koskee myös ei-kaksikielisiä kuntia sekä tilannetta, jossa kunnassa on vain yksi suomen- tai ruotsinkielinen oppivelvollisuusikäinen. Perusopetuslaki edellyttää lisäksi, että saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä. Kuulovammaisille oppilaille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä.
- Yksistään perusopetuslain turvaama opetuskieli ei ratkaise sijoitettujen ja maahanmuuttajalasten lasten kielellisiin ja kulttuurisiin oikeuksiin liittyviä pulmia. Mielestämme näiden lasten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien eteen on ponnisteltava laajasti.

Elämme monikulttuurisessa ympäristössä. Lasten äidinkielen kirjo on nykyisin laaja

- On etsittävä keinoja lapsen äidinkielen ja kulttuurisen taustan huomioimiseen ja tukemiseen myös muulla tavalla, esimerkiksi miettien sijoitetun lapsen osalta:
- Voidaanko sijoituksen valmistelun yhteydessä selvittää, onko lapsen mahdollista osallistua oman äidinkielen opetukseen?
- Voidaanko harrastuksia järjestettäessä huomioida paikkakunnalla olevat monikulttuuriset toiminnat?
- Lapsen asiakassuunnitelmaan tulisi kirjata, millä tavoin kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia edistetään ja niiden toteutumista seurataan sijaishuollon aikana.

Kirjastot ovat iso voimavara lasten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien vahvistajana

- Kirjastoilla ja kuntien kulttuuripalveluilla on kunnissa yleensä tiiviit yhteydet eri kieli- ja kulttuurijärjestöihin ja -yhdistyksiin.
- Kirjastoissa on esimerkiksi erikielisiä kielikahviloita.
- Lisäksi kirjastoista löytyy kirjoja, äänikirjoja ja sähköisiä aineistoja eri kielillä.
- Kunnallisten kirjastojen ohella toimii kansallinen [Monikielinen kirjasto linkki toiseen palveluun](#) Helsingin kaupunginkirjaston yhteydessä. Palvelua rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Monikielinen kirjasto ylläpitää kymmenillä kielillä kokoelmaa, josta asiakas itse tai kirjastot voivat lainata aineistoa.

Kirjastot ovat iso voimavara lasten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien vahvistajana

- Suomessa on 713 yleisten kirjastojen toimipistettä ja 124 kirjastoautoa.
- Perimiltään kysymys on siitä, miten sijoitetun lapsen ja maahanmuuttajalapsen oikeudet omaan kieleen ja kulttuuriin voidaan toteuttaa nopeasti erilaistuvassa yhteiskunnassamme. Julkisella vallalla järjestäessään sijoitetun lapsen sijaishuoltoa, koulunkäyntiä ja lapsen yhteydenpitoa omiin läheisiin, on erityinen vastuu, että nämä oikeudet toteutuvat omaan kieleen ja kulttuuriin voidaan toteuttaa nopeasti erilaistuvassa yhteiskunnassamme.
- **Julkisella vallalla on erityinen vastuu, että nämä oikeudet toteutuvat.**

HYVIL

H Y V I N V O I I
Y L U Y H T T
A E Y H T T
L L U Y H T T
Ä L F I Ö
V D S O M R Ä
R E S O M R Ä
D E S O M R Ä
G B O L L A
T

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

**Kotoutumisen yhdyspinnat:
Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan
tulleiden lasten ja nuorten tuki ja
KOTO24-uudistus**

